

The Secretariat for International Forestry Issues

OMVÄRLDS
ANALYS
&
KOMPETENS
UTVECKLING

SIFI stärker Sveriges engagemang i internationella skogsfrågor

LEDAREN	<i>sid 2</i>	MARKANVÄNDNINGEN OCH KONKURRENSEN OM RÅVARAN	<i>sid 7</i>
SWOT-ANALYS AV EXPORT AV SKOGLIGT KUNNANDE FRÅN FINLAND & SVERIGE	<i>sid 2</i>	INTERNATIONELLA SKOGSFRÅGOR BLIR ALLTMER KOMPLICERADE	<i>sid 8</i>
EN HISTORISK ÅTERBLICK	<i>sid 3</i>	TRENDER INOM SKOGSFORSKNING	<i>sid 9</i>
OMLOKALISERING AV SKOGS-INDUSTRIELLA NYETABLERINGAR	<i>sid 4</i>	PRIORITERADE ÅTGÄRDER FÖR SKOGSSEKTORN	<i>sid 10</i>
SKOGEN, MILJÖN OCH INTERNATIONELLA KONVENTIONER	<i>sid 5</i>	SNÄV DEBATT OM SKOGSSEKTORN UTVECKLING I SVERIGE	<i>sid 11</i>
MÅNGFACETTERAD TREND INOM SKOGLIGT UTVECKLINGSARBETE	<i>sid 6</i>	KALENDARIUM	<i>sid 12</i>

LEDAREN

INTERNATIONELLA SKOGLIGA UPPDRAG finns i huvudsak inom områdena bistånd, internationella organisationer, näringsliv och universitet. Idag är de flesta utlandsverksamma skogliga akademikerna anställda inom näringslivet. SIFI:s tionde nyhetsbrev har tema Omvärldsanalys och kompetensutveckling. Artiklarna bygger i huvudsak på en nyligen publicerad rapport med titeln *Export av skogligt kunnande från Finland och Sverige*. Finlands Jord- och Skogsbruksministerium, genom ledande skogsspecialist Jan Heino, har varit en drivande kraft på den finska sidan och tankesmedjan för internationella skogsfrågor – SIFI – har varit drivande på den svenska. Nyhetsbrevet börjar med en historisk återblick som visar biståndssamarbetets betydelse för att bygga upp internationell kompetens inom den svenska skogssektorn. Skogsbranschens kunnande i Finland och Sverige uppvisar en god exportpotential som emellertid är relativt outnyttjad. Omvärldsanalysen

är uppbyggd utifrån utvecklingen inom skogsindustrin, miljön och internationella konventioner, markanvändning och konkurrens om råvara, utvecklingsarbete, politik och konflikter, samt trender inom skogsforskningen. Skogsindustrin och markanvändningen är i förändring till följd av en ekonomisk maktförskjutning och ökad konkurrens om naturresurser. Denna förändring kan i många fall leda till konflikt mellan olika brukare och intressenter med olika perspektiv och kunskapsnivå. Den nordiska modellen med dess kompetensbas har mycket att erbjuda om erfarenheterna anpassas till lokala förhållanden i andra delar av världen. Det innebär dock att vi måste mobilisera den svenska och finska kunskapsbasen i form av gemensamma och sektorsövergripande åtgärder, vilket ni kan läsa mer om på sidan 10. Årets sista nyhetsbrev avslutas med att omvärldsanalytiker Jakob Donner-Amnell gör ett inlägg rörande den svenska skogsdebatten i relation till den finska.

Fredrik Ingemarsson, redaktör

SWOT-analys av export av skogligt kunnande från Finland och Sverige. En komplett SWOT-analys finns i KSLAT nr 7-2012.

STYRKOR	SVAGHETER
<ul style="list-style-type: none">• En demokratisk modell med stabila institutioner och tydliga aktörer på marknaden (virkesmätning m m).• Skogssektorn har ett starkt, positivt varumärke utomlands (t ex den nordiska skogsbruksmodellen).• Stort kunnande om hållbart skogsbruk, vilket lämpar sig för export och har ett stort värde i utvecklingssamarbete, rörande t ex restaurering av landskap.• Stark utbildning och forskning, som kan utvecklas för export, inom branschen.	<ul style="list-style-type: none">• Exporten av skogligt kunnande (know-how) och omvärldsanalysen rörande t ex den framtida efterfrågan är bristfällig.• Skogsbranschens kunnande gällande sociala färdigheter, språk och främmande kulturer är begränsat.• Brist på förståelse för vikten av samarbete över sektorsgränserna, både på innovations- och förvaltningssidan (inte minst inom bistånd).• Internationella arbetslivserfarenheter värderas inte och det finns få alternativ vid start av en internationell karriär.
MÖJLIGHETER	HOT
<ul style="list-style-type: none">• Stor efterfrågan på de traditionella kunskapsområdena (skogsuppskattning och -planering, skogsvård, skogsteknologi och familjeskogsbruk).• Goda förutsättningar för att agera inom nya kunskapsområden (klimat, NTFP m m) genom forskning och utbildning.• Användningen av biträdande sakkunniga kan mångfaldigas från nuvarande nivå.• Deltagande i sektoröverskridande projekt inom t ex jordbruk och vatten.	<ul style="list-style-type: none">• Sektorn och utbildningen följer inte samhällsutvecklingen.• Skogssektorn lyckas inte informera om historisk betydelse och fördelar med den nordiska modellen internationellt sett.• Studentrekryteringen lyckas inte attrahera duktiga studenter från en bred målgrupp.• Konflikt mellan ny och traditionell skogskunskap (t ex inom ekosystemtjänster).• Brist på medel och minskning av antalet skogliga finansieringsinstrument.

En historisk återblick

Sverige och Finland har lång erfarenhet av att använda skogsresurserna på ett uthålligt sätt. Det är en bra utgångspunkt – men vi har inte varit lika framgångsrika på att omvandla denna kunskap till försäljningsbara tjänster inom området skoglig know-how.

FREDRIK INGEMARSON, SIFI, & JAN HEINO, JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET

Skogens framtida betydelse

Skogsbruk tillskrivs tillsammans med övriga areella näringar en betydande roll för att minska hunger och fattigdom, för att öka livsmedelstryggheten och för att vara en motor för tillväxt.

Skogens stora roll rörande klimatförändringen poängteras tillsammans med nödvändigheten av att tillvarata lokalsamhällenas intressen och tillämpa rättighetsperspektivet. Därmed krävs sektorsövergripande samarbeten och kompetens för att finna nya lösningar.

God exportpotential av skoglig know-how

Skogligt kunnande (knowledge) handlar om att aktivt känna till (knowing) och att förena innehållet i kunskapen med dess tillämpning. Enbart skoglig know-how räcker inte, det fordras förmåga att anpassa kunskapen till lokala förhållanden. Principerna för internationella utvecklingsengagemang är vanligen globala, men problemen och lösningarna oftast lokala. Skogsbranschens kunnande i Finland och Sverige uppvisar en god exportpotential som delvis är outnyttjad.

Jägmästare Floyd Werner i samtal med skogvaktare i Menangesh-skogen utanför Addis Abeba i mars 1974. Foto: Sten Norén.

Globaliseringen påverkar den nordiska skogssektorn genom ett ökande inbördes beroende mellan internationella nätverk och ekonomiområden. Globaliseringen syns inte enbart i industrins prioritering av investeringar och nätverk utomlands, utan också i den globala klimatpolitiken; energi och vattenfrågor integreras allt mer i skogsbranschen genom internationella politiska skogs- och miljöprocesser.

Internationella skogliga uppdrag finns i huvudsak inom områdena bistånd, internationella organisationer, näringsliv och universitet. Idag är de flesta utlandsverksamma skogliga akademikerna anställda inom näringslivet. UPM, Stora Enso och SCA är exempel på finska och svenska företag med omfattande internationell verksamhet i ett flertal länder.

Biståndssamarbetets betydelse

Den historiska återblicken visar på biståndssamarbetets betydelse för att bygga upp internationell erfarenhet och kompetens inom vår skogssektor. För en internationell karriär inom bistånd och internationella organisationer, som t ex FN, finns det som ingångar för yngre eller nyutexaminerade akademiker särskilt tjänster som Bilateral Biträdande Expert (BBE) och Junior eller Associate Professional Officer (JPO, APO). Historiskt har den tekniska kvaliteten på skogligt bistånd betecknats som god, även om undantag finns. Skogsbiståndet har dock ofta bedömts som fragmenterat sedan 1990-talet. Kopplingen mellan den inhemska konsultsektorn och det praktiska utvecklingsarbetet har försvagats på flera sätt. Detta har lett till att den inhemska skogliga kunskapsbasen, som varit kraftigt förankrad i konsultföretagen och deras nätverk av experter, kontinuerligt har försvagats. Biståndssamarbetet har under 2000-talet förändrats och utvecklingsarbetet går alltmer mot stöd av breda, sektorsövergripande program och nationella initiativ.

Omlokalisering av skogsindustriella nyetableringar

En omlokalisering av skogsindustriella nyetableringar kommer att påverka skogsindustrin i de boreala områdena. Nyetablering med snabbväxande skogar i monokulturer har stora ekonomiska fördelar men kan i länder med bristfällig lagstiftning och samhällsstruktur leda till både miljömässiga och sociala konsekvenser.

FREDRIK INGEMARSON, SIFI, & BJÖRN LUNDGREN, SIFI

Bakomliggande faktorer

Sedan flera år tillbaka pågår en markant förskjutning av skogsindustriella nyetableringar från de tempererade och boreala delarna av världen till de subtropiska och tropiska delarna. Anledningarna till denna förskjutning är många.

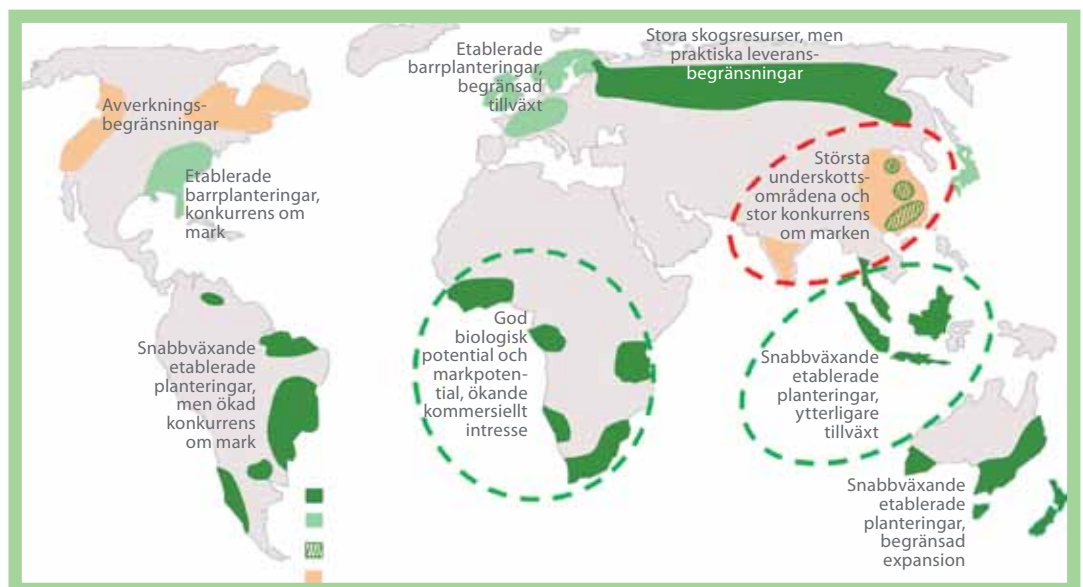
En viktig faktor är i många fall tillgången till en snabbväxande skogsråvara som i vissa fall kan ha upp till tio gånger högre tillväxt än de flesta boreala skogar. Andra faktorer är närheten till de snabbt växande marknaderna i Asien och delvis Latinamerika, rimliga energipriser, tillgång till billigare utbildad arbetskraft, FoU, kapitaltillgänglighet, skattenivåer, politisk stabilitet samt legal och fysisk infrastruktur. Vissa av dessa faktorer är geografiskt neutrala, men för många är fördelarna med en omlokalisering från nord till syd uppenbara.

Farhågor

Den ekonomiska maktbalansen kommer att fortsätta att flytta från väst till öst och från nord till syd. År 2030 beräknas tillväxtekonomierna stå för två tredjedelar av den globala ekonomin. Det finns inga tvivel om att det är ekonomiskt rationellt att investera i syd och öst, annars hade trenden inte varit så markant. Dessutom välkomnar dessa länder naturligtvis investeringarna som ett bidrag till deras ekonomiska utveckling.

Farhågor om miljömässiga och sociala problem och kostnader är berättigade i länder med ofta bristfällig miljö- och social lagstiftning. En massiv uppbyggnad av en tung, energikrävande och utsläppsbenägen processindustri, ofta råvaruförsedd med snabbväxande bestånd i monokulturer, kommer att få framtida konsekvenser. Ledande forskning, stabila institutioner, fortsatt hög konsumtionsnivå och låga energipriser kan förhoppningsvis på sikt locka tillbaka investerare till de boreala skogarna.

Utmaningar för framtida virkesförsörjning.
Källa: Pöyry AB.

Skogen, miljön & internationella konventioner

Den globala skogspolitiken har inte nått upp till de mål som ställts på olika fora. Däremot finns det en rad bindande internationella konventioner på miljöområdet som har allt större påverkan på våra skogar och skogsbruket.

JAN HEINO, JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET, & REIDAR PERSSON, SIFI

Globala och regionala konventioner

Alltsedan FN:s första miljökonferens i Stockholm 1972, men framförallt sedan Riokonferensen 1992, har skogen och dess direkta och indirekta roller för olika aspekter av den globala miljön stått i fokus. Den globala skogspolitiken är generell ganska svag. Ett stort antal konventioner inom angränsande områden reglerar i allt högre grad också skogliga åtaganden. Dessa härstammar bland annat från områdena biologisk mångfald, öknespridning och klimat. Dessutom finns ett stort antal konventioner, regelverk och frivilliga överenskommelser på regional nivå inom bland annat EU. Vidare finns det avtal för speciella aspekter så som handel med hotade arter av växter och djur, tropiskt timmer och "världsarv" med flera. Europas skogsministrar har initierat en process som rätt snart kan leda till ett bindande avtalsförslag för Europas skogar. Ett förslag ska behandlas av en extraordinarie alleuropeisk ministerkonferens före utgången av 2013.

De globala skogliga frågorna diskuteras inom ramen för FN:s skogsforum (UNFF). Mer konkreta internationella skogsfrågor gällande resursinventeringar, statistik, metoder, definitioner, produkter och så vidare, dominerar agendan för FAO:s skogskommitté (COFO) som sammanträder vartannat år. Internationella avtal om timmer och handel med utsläppsrätter påverkar idag utvecklingen inom den nordiska skogssektorn i allt högre grad.

Behov av kompetensutveckling

De internationella resursbehoven för kompetensutveckling inom handelsfrågor, skoglig inventering och uppföljning kommer inom en överblickbar framtid att vara mycket stora. Vattenfrågan är en aspekt på sambandet skog och miljö som ännu inte tagits upp i internatio-

nella konventioner, men som är av ökande betydelse nationellt och regionalt. På många håll i världen, som t ex Sydafrika, Australien och Israel, finns det redan idag starka begränsningar gällande skogsodling där vattenförsörjningen anses hotad. Många av de stora vattenförvaltningarna, "River Basin Authorities", t ex runt Mekong, Nilen och Zambesifloderna, har rekommendationer om skogsanvändning i flodernas övre avrinningsområden. I vissa länder, som Costa Rica och länderna i Latinamerika, finns modeller för att ersätta skogsägare för miljötjänster, "environmental services", i form av bl a vattenproduktion.

FN:s första miljökonferens i Stockholm 1972. Foto: Yutaka Nagata.

Mångfacetterad trend inom skogligt utvecklingssamarbete

Direkta nationella skogliga insatser är vikande.

Knappare statliga finansieringar fordrar nya lösningar.

Sektorsövergripande insatser kan ge nya möjligheter.

REIDAR PERSSON, SIFI,
& JAN HEINO, JORD- OCH
SKOGSBRUKSMINISTERIET

Ved är och förblir globalt sett en mycket viktig produkt. Foto: FAO/Masakazu Kashio (FO-6697).

Fordrar nya lösningar

Det skogliga biståndssamarbetet har minskat sedan 1990-talet och är nu oftast en mindre, integrerad del av exempelvis landsbygdsutvecklings- eller miljösamarbeten. Detta gäller inte bara Sverige och Finland, utan de flesta andra länder som tidigare haft ett omfattande skogligt samarbete med u-länder, till exempel Norge, Kanada, Holland, Tyskland och Storbritannien. Från att ha varit en ledande skogsbiståndsnation på 1970- och 80-talen är Sverige idag relativt osynligt inom det skogliga biståndsarbetet. Finland har lyckats försvara det skogliga biståndet något bättre. Men trenden beträffande direkta nationella insatser tycks fortsättningsvis vara vikande. Allt färre möjligheter till statlig finansiering fordrar därmed nya lösningar och samarbeten.

Ett stort globalt intresse för skog

Trenden i dag är mångfacetterad. Det finns ett stort intresse för skogars och trädets roll i klimatfrågan, inklusive hur detta ska kopplas till bevarande av naturskogen och hur skogen som kolfixerare och kolsänka kan utgöra en eventuell inkomstkälla för u-länder. Alla vill vara

inblandade i detta arbete (förväntningarna om stora finansieringsmöjligheter för olika R&D-institutioner hägrar) men osäkerheten kring till exempel implementeringen av REDD+ är stor. Den ekonomiska potentialen i skogsbruk måste integreras med miljöaspekterna om de senare ska få genomslag.

Erfarenheter från den nordiska skogsbruksmodellen

Det finns en reell "risk" att de nordiska biståndsmyndigheterna går till NGOs och tankesmedjor utanför våra länder, vilka har en förmåga att mindre blygsamt deklarerera sin kompetens. Alternativet vore naturligtvis att bidra till att utnyttja befintlig och bygga upp ny kompetens i Sverige och Finland för att aktivt delta i samarbete med u-länder. Det är därför av vikt för den nordiska resursbasen och institutionerna att visa och marknadsföra den kompetens som finns inom landet. I samarbete med expertis och institutioner i utvecklingsländer kan vi bidra till att plocka erfarenheter från den nordiska skogsbruksmodellen och visa hur det går att dra ekonomisk, social och miljömässig nytta av denna trend.

Markanvändningen och konkurrensen om råvaran

En stark trend, som definitivt är länkad till de komplexa och integrerade frågorna om klimat, energi och livsmedelsförsörjning, är den globala konkurrensen om odlingsbar mark mellan "food, fibre and fuel", det vill säga matgrödor och djurhållning, skogsråvara och energigrödor av olika slag.

BJÖRN LUNDGREN, SIFI, & FREDRIK INGEMARSON, SIFI

Ett effektivt och långsiktigt brukande av jordens samlade resurser skulle teoretiskt räcka till för att täcka efterfrågan. I realiteten styrs dock investeringarna av en framtidstro som förutsätter goda jordar, en närhet till marknader, stabila och öppna styrelseformer och handelssystem. Därmed föreligger ofta en lokal och regional brist på råvaror.

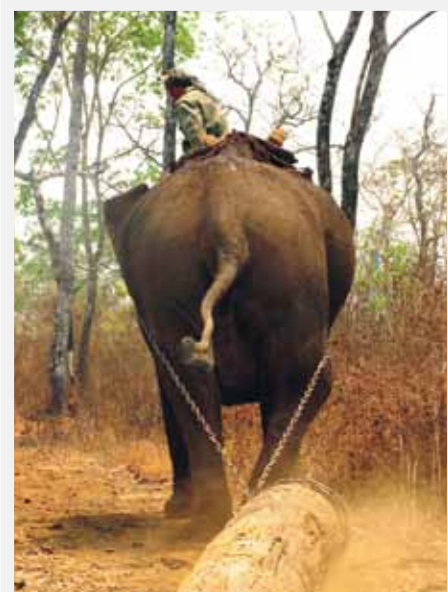
Gemensamma strategier

Skogsfolk och miljövänner av olika grupperingar är de enda som ser skog och träd som en odiskutabel resurs, men för det stora flertalet människor på jorden är *mar-*

ken och dess produktionsförmåga den primära resursen. Att stigande matpriser ställer till problem i fattiga länder har vi blivit varse, att intresset för koldioxidneutral bioenergi är stort och att till och med politiker nu börjar tala om behovet av kraftigt ökad skogsfiberproduktion är tecken på att denna trend är uppmärksammad, även om sambanden inte är helt klara för alla. Kommersiellt skogsbruk, skogsägare och miljövänner måste finna gemensamma strategier för att försvara skogen som markanvändningsform!

Restaurering av degraderade landskap

Ett annat område med alltmera insatser på olika nivåer är restaureringen av förstörda eller degraderade landskap. Avskogning och degradering av skogsmark är inget sentida fenomen utan har pågått i sekler. Stora arealer av ursprungliga skogsområden har lagts kala och omvandlats till jordbruks- och betesmark då befolkningen ökat. Samtidigt har återstående skogar degraderats i stor skala, framför allt i tropikerna men även i Ryssland och Kanada. Inom detta område har de nordiska länderna lång kontinuitet av uthålligt skogsbruk och hög kompetens, vilket skapar förutsättningar för ett nytt fokusområde i mindre konfliktkänsliga områden.

Drivningsmetoderna kan skilja sig avsevärt mellan olika delar av världen. Den lunnare som används för att släpa hela stammar i USA (foto: Fredrik Ingemarson) kan motsvaras av en elefant i Laos (foto: Björn Svensson/SKOGEN bild).

Exempel på landskapsplanering i Brasilien, med industriplanteringar och sammanhängande korridorer med naturskog.
Foto: Veracel Company, FAO (FO-5153).

Internationella skogsfrågor blir allt mer komplicerade

En ökad förståelse för internationella skogsfrågor och de intressekonflikter som uppstår är viktigt för att förstå och forma ett i framtiden hållbart utnyttjande av den globala skogliga resursen.

FREDRIK INGEMARSON, SIFI, & BJÖRN LUNDGREN, SIFI

Politiserad och konfliktbaserad

Internationella skogsfrågor blir allt mer politiserade och konfliktbaserade. Orsakerna är många och bland dessa finns skogens reella eller förmenta globala betydelse som råvarukälla och miljöstabilisator, den snabba avskogningen som trots detta sker och de ofta mycket oklara ägande- och nyttjanderättsförhållandena i fråga om skog i framförallt utvecklingsländer. Skogsresurser som drivkraft bakom regionala konflikter och korrup­tion samt svag lagstiftning är andra bidragande orsaker.

Irritation hos u-länder

Till följd av förenklade motsättningar i internationella diskussioner och bilaterala relationer, exempelvis mel-

lan skog och jordbruk, produktion och miljö samt stat och lokalbefolkning, uppstår ofta konfrontationer. Förståelsen borde öka för den djupa misstro och irritation som finns i många u-länder när krav ställs på hur deras naturresurser ska användas utan att länderna erbjuds kompensation för ekonomiska förluster på grund av icke optimalt resursutnyttjande. Detta bör beaktas vid implementering av REDD+, där fokus ligger i att bygga upp kolförrådet. I många av dessa internationella konflikter intar regeringar såväl som andra aktörer ståndpunkter som mer syftar till att tillfredsställa egna, inhemska opinioner och parter än att hitta lösningar som är acceptabla för alla inblandade.

Trender inom skogsforskning

Trender inom skogsforskningen som är relevanta i ett internationellt sammanhang för Finland och Sverige är mångfacetterade och långt ifrån entydiga. Sektorsövergripande analyser blir avgörande för att lösa t ex vattenfrågan.

JAN HEINO, JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET,
& FREDRIK INGEMARSON, SIFI

Behov av ökad skogsproduktion

Under många år har den traditionella skogsforskningen, bland annat skötsel och planering, gått på sparlåga i ett stort antal länder. Idag finns ett behov av att kraftigt öka skogsproduktionen i syd och på sikt även i nord. Utöver miljöskäl behövs skog för ved och energi såväl som inkomstkälla för folk, företag och nationer. Med Finlands och Sveriges långa och framgångsrika tillämpade forskning rörande våra relativt enkla skogar har vi potentiellt mycket att bidra med inom dessa områden. Mot den bakgrunden arbetar universiteten med att bygga upp en forskarskola. I den andra änden av forskningsspektret finns den snabbt expanderande molekylärbiologiska och genetiska forskningen kring skogsträd, där Sverige och Finland är mycket framstående. Samnordisk Skogsforskning (SNS) och the North European Regional Office of the European Forest Institute (EFINORD) utgör

naturliga samarbetskanaler för nordiska skogsforskare, i viss mån också utöver Nordens gränser.

Hållbar förvaltning och skydd

International Union of Forest Research Organisations (IUFRO) menar att hållbar förvaltning och skydd av våra skogar kommer att förbli det dominerande temat för skoglig forskning i framtiden på både global, regional, nationell och lokal nivå. Förståelse för insekters och patogenerns roller kommer att vara avgörande. Innovation av skogsprodukter, varor och tjänster samt en hållbar och ansvarsfull verksamhet kommer att spela en viktig roll för att skapa förutsättningar för framtida handlingsalternativ. Enligt IUFRO kan fem mer eller mindre integrerade forskningsområden urskiljas: 1. Skogar för människor. 2. Skogar och klimatförändringar. 3. Skog och Bioenergi. 4. Skog och bevarande av biologisk mångfald. 5. Skog och vatten.

Sektorsövergripande analyser

Den u-landsrelaterade forskning kring skog och träd, som bedrivs inom institutioner som CIFOR, ICRAF, CATIE med flera, har fokus på stora integrerade frågor. Dessa rör produktion, miljö och social utveckling och är direkt policyrelevanta, vilket även inkluderar internationella konventioner och förhandlingar. För att bedriva en kompetent omvärldsanalys krävs ett utökat samarbete i Norden inom dessa områden med institutioner även utanför de rent skogliga fakulteterna. Sektorsövergripande analyser bedöms bli avgörande för att lösa de integrerade frågorna, rörande t ex vattenfrågan.

Prioriterade åtgärder för skogssektorn

REIDAR PERSSON, SIFI, JAN HEINO, JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET, & FREDRIK INGEMARSON, SIFI

Det behövs samordnade åtgärder som stödjer strävandena att utöka exporten av skogskunnande i våra länder. Det är viktigt att betona vår fortsatt viktiga roll inom bistånd, inte minst genom att vi fortfarande har stora och alltjämt ökande skogsresurser och ett aktivt skogsbruk jämfört med de flesta andra europeiska länder. För att kunna spela en viktig roll i framtiden krävs en politisk vilja. Det behövs behovsanalyser, ökade resurser och långsiktiga åtaganden för att mobilisera exporten av skogligt kunnande.

Skogsnäringsen behöver öka sin närvaro på den globala arenan, bland annat inom internationella processer, samt stötta olika nätverk för att säkra ett långsiktigt uppbyggande av resursbasen. Det strategiska värdet av ökad delaktighet i internationella processer som till exempel EU-samarbetet, ITTO och IUFRO måste tydliggöras för att det nordiska näringslivet i högre grad skall öka sin närvaro.

Statligt stödda forsknings- och utbildningsinstitutioner bör avsätta medel för att bygga upp en kompetensreserv. Ett alternativ är att arbeta med en kompetensreserv genom olika former av tankesmedjor, i likhet med den amerikanska och brittiska modellen. SIFI är ett gott exempel men resurserna behöver stärkas.

Det finns ett starkt behov att öka branschens attraktionskraft för att säkerställa rekryteringen av högklassiga studenter och därmed kompetensförsörjningen. Att lyfta skogsbranschens internationella karaktär är avgörande för att motivera fler att söka in till utbildningar relaterade till skogsbranschen.

Möjligheterna för studenter att skaffa sig goda förutsättningar för en internationell skogskarriär är bättre än någonsin tidigare. Trots detta återstår mycket att göra både inom utbildningen och inte minst rekryteringen av unga, internationellt inriktade skogsexperter med olika utbildningsbakgrund. De studenter som har ett internationellt intresse måste aktivt uppmuntras under studietiden genom stöd med karriärplanering, tydliga målbilder, uppföljning och coachning. En incitamentsstruktur behöver skapas för att öka lärarnas utlandserfarenhet, till exempel genom en stärkt koppling mellan löneutvecklingen och internationell erfarenhet.

Vi rekommenderar att en förteckning över prioriterade åtgärder tas fram och förankras hos berörda myndigheter och organisationer genom ett fortsatt samarbete, bland annat inom de existerande referensgrupperna.

Prioriterade åtgärder i inledningskedet

- Starta en nordisk forskarskola inom t ex skogsrestaureering och agroforestry.
- Ta upp en diskussion med politikerna om att satsa på fler JPO-/BBE-tjänster för den gröna sektorn, t ex vid CGI-AR-institut, nordiska projekt, internationella tankesmedjor och FN-organisationer.
- Lyft upp en diskussion om utveckling och innehåll av ett modernt skogsbistånd.
- Öka samordningen av det internationella forsknings- och institutionsarbetet, gärna tvärsektorielt samarbete rörande sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter.
- Satsa på projekt inom restaurering av degraderad mark och bondeskogsbruk.
- Satsa på regionala projekt för förstärkning av skogsinventeringarna och skogsteknikerutbildningen i Afrika.
- Fortsätt samarbetet med t ex African Forest Forum (AFF) för att diskutera hur de nordiska länderna på bästa sätt kan stödja uppbyggnaden av uthålligt skogsbruk.
- Bredda rekryteringen och integrera internationella perspektiv i de skogliga utbildningarna.
- Starta en samnordisk kurs inom internationellt skogsbruk.
- Identifiera utomnordiska examensarbeten och praktikplatser i samarbete med hela sektorn.
- Visa på internationella karriärvägar, lyft fram ambassadörer och följ upp mentorsprogrammen.
- Upprätta nationella förteckningar över åtgärder som behövs i Sverige respektive Finland.
- Följ upp åtgärdsförslag genom nationella referensgrupper.

Snäv debatt om skogssektorns utveckling i Sverige

Det svenska debattklimatet påminner idag mycket om det som rådde i Finland för några år sedan. Med talrika finländska nedläggningar inom skogsindustrin bör den svenska debatten ställa sig frågan om fler alternativ än en ökad efterfrågan på skoglig råvara kan finnas.

JAKOB DONNER-AMNELL, JAKOB.DONNER-AMNELL@UEF.FI, OMVÄRLDSANALYTIKER, ÖSTRA FINLANDS UNIVERSITET

Debatten i Finland

Skogsindustriproduktionen har under de tio senaste åren minskat väsentligt i både Kanada och Finland. Det finns en rad bakomliggande orsaker, men minskad efterfrågan är nog den viktigaste. Mot denna bakgrund är det mycket märkligt att det inte tycks förekomma en seriös diskussion om den uppenbara risken för minskad skogsindustriproduktion och skogsanvändning i Sverige.

Dagens debattklimat i Sverige påminner mycket om det som rådde i Finland för några år sedan. Många tecken tydde på en omvandling i den finländska skogsbranschen men dessa undveks i debatten. Följaktligen kom de talrika nedläggningarna som en blixt från klar himmel.

I Finland har både beredskapen för och diskussionen om olika framtida scenarier blivit klart bättre under senare år. Fortfarande finns olika uppfattningar, men de förutbestämda premisserna har blivit färre. Att tryckpappersproduktionen troligen minskar ytterligare är inget tabu längre. På längre sikt kan traditionell produktion, bioenergi samt helt nya produkter skapa mer värde än den tidigare produktionsstrukturen – men bara i bästa fall. Att skogsanvändningen skulle öka markant ens i detta alternativ anses inte längre självklart. Många tänkbara nya biomassabaserade produkter förutsätter inte så stor råvaruanvändning som de nuvarande och vissa av dem kan också bygga på annan biomassa än skog.

Dags att lyfta frågan i Sverige

I den svenska diskussionen förväntas den traditionella skogsindustriproduktionen vara på sin nuvarande nivå, den skogsbaserade bioenergin förväntas öka markant, nya skogliga produkter tillverkas i stora volymer och faktorer som rekreation, kolbindning, biodiversitet förväntas öka i betydelse. I en sådan framtid kan en ökad skogstillväxt och bättre konflikthantering tänkas vara motiverad.

Dessvärre är den framtiden ej det enda alternativet. Andra scenarier, där både skogsindustriproduktion och skogsanvändning minskar, bör också diskuteras och utredas. Annars saknas beredskapen för oväntade och oönskade förlopp.

Skogsbranschen och skogsanvändningen i Sverige tar i framtiden knappast samma väg som den nu tagit i Kanada eller Finland. Däremot skulle det vara mycket märkligt, om Sverige nästan helt skulle lyckas undkomma den kapacitetsnedskärning av tryckpappersproduktionen och strukturomvandling av branschen som skett överallt i väst – och som tycks fortsätta med full styrka. Stora Ensos nedläggning av ytterligare två tryckpappersmaskiner i Sverige tyder tvärtom på att nedskärningsvägen nu på allvar når även Sverige. Kanske dags att ta upp frågan till diskussion?

Kalender 2013

SIFI

Januari

14–18 januari	UNFF Ad hoc Expert Group on Forest Financing	UNFF Wien, Österrike
23–25 januari	Intergovernmental Technical Working Group on Forest Genetics Resources (2 nd session)	FAO Rom, Italien
28–31 januari	INC 3, LBA inom Forest Europe	INC Antalya, Turkiet
30 januari	Global Outlook – Opportunities and challenges in the forest industry	KSLA Stockholm

Februari

1 februari	INC 3, LBA inom Forest Europe	INC Antalya, Turkiet
4–7 februari	UN Convention to Combat Desertification 2 nd Scientific Conference	UNCCD Fortaleza, Brasilien
4–26 februari	Online Learning Event on Agroforestry http://worldagroforestry.org/newsroom/events_and_conferences/2013-02-04/online-learning-event-agroforestry	FAO Online
20 februari	Kommittén för Internationella Skogsfrågor (KIS)	KSLA Stockholm

Mars

5–6 mars	World Forest Summit	The Economist Stockholm
28 mars	Global Forest Products Marketing and Forest Certification in a Green Economy	FORMATH Morioka, Japan

Se fler aktiviteter på www.sifi.se/kalendarium.

Vinterns aktiviteter på SIFI

KSLA firar 200 år genom att anordna ett internationellt symposium den 29–30 januari. Välrenommerade internationella talare delar med sig av sina erfarenheter på temat konkurrensen om land och vatten som resurs. Tankesmedjan är med och arrangerar seminariet *Global outlook – Opportunities and challenges in the forestry sector*. I mitten av februari har SIFI:s styrgrupp, Kommittén för Internationella Skogsfrågor (KIS), möte angående planeringen inför 2013 års aktiviteter. Först ut är en uppföljning av arbetet med att bygga upp en nordisk forskarskola inom restaurering. Senare i vår kommer vi att

arrangera ett seminarium där vi lyfter fram erfarenheter från utvecklingsarbetet i Bai Bang. International Union of Forest Research Organization (IUFRO) kommer under vårvintern att utvärdera den svenska ansökan till Världsskogskongressen 2019 och troligen även besöka Sverige. Tankesmedjan kommer även att följa upp dialogen kring och implementeringen av rapporten *Export av skogligt kunnande från Finland och Sverige*. Antalet prenumeranter på vårt nyhetsbrev ökar stadigt. Besök gärna vår hemsida och prenumerera på nyhetsbrevet genom att gå in på www.sifi.se!

Våra finansörer:

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
Sveriges Lantbruksuniversitet
WWF Sverige
Landsbyggsdepartementet

KORT OM SIFI

Tankesmedjan för Internationella Skogsfrågor består av kommittén (KIS) och sekretariatet (SIFI) för Internationella Skogsfrågor. Vård för SIFI är Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Styrgrupp för arbetet är KIS och i tankesmedjan finns även en funktion för resursbasutveckling med representanter från olika delar av den svenska skogssektorn.

SIFI:s NYHETSREVE KOMMER 4 GÅNGER/ÅR

Redaktör & ansvarig utgivare: Fredrik Ingemarson,
fredrik.ingemarson@ksla.se
Grafisk form: Konkret AB och Ylva Nordin
Sekretariatet för internationella skogliga frågor
Box 6806 (Drottninggatan 95 B), 113 86 Stockholm
Tel: 08-545 477 11, Fax: 08-545 477 10, www.sifi.se